Vikipedi
Özgür Ansiklopedi

Arapçanın romanizasyonu

Vikipedi, özgür ansiklopedi

Latinizasyon (Romanizasyon) tabiri genel olarak Latin alfabesi dışındaki ses sistemlerinin Latin alfabesine çevrilmesini ifade eder. Arapçanın Latin alfabesine çevirisi yapılırken bu uygulamaların hiçbirinde (fonetik alfabeler hariç) ortak bir uygulama geliştirilememiştir. Çünkü her ülke kendi harflerini esas alan bir çeviri sistemi benimsemiştir. Fakat yine de ana hatlarıyla genel kabul görmüş bazı sesler ve simgeler tercih edilmeye başlanmıştır. Ortak Türkçe alfabesi esas alınarak yapılan bir işaret sistemi büyük oranda geliştirilmiş durumdadır. Fakat yine de çeşitli ülkelerin, sesleri simgelerken kullandıkları harflerin değişik olması nedeniyle farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Çeviriler

Arapça: ي	Arapça: و	Arapça: ۋ	Arapça: ه	Arapça: ن	Arapça: م	Arapça: ل	Arapça: ڬ	Arapça: ڭ	Arap
Y	**W**	**V**	**H**	**N**	**M**	**L**	**G**	**Ň**	**K**

Başka bir versiyon ise şu şekildedir:

Arapça: ي	Arapça: و	Arapça: ۋ	Arapça: ه	Arapça: ن	Arapça: م	Arapça: ل	Arapça: گ	Arapça: ݣ	Arap
Y	**W**	**V**	**H**	**N**	**M**	**L**	**G**	**Ñ**	**K**

- Alfabede Arapçada yer almayan ancak Farsçada bulunan üç noktalı harflere de yer verilmiştir.
- Arapçada üç tane sesli harf vardır: **Ä**, **İ** ve **U**.
  - **Ä Harfi**: Farklı dillerde veya şive ve lehçelerde, "**A** veya **E**" olarak seslendirilebilmektedir (Tersine bir gösterim de doğrudur; **Ä**: **A**+**E**).
  - **U Harfi**: Farklı dillerde veya şive ve lehçelerde, "**U** veya **Ü**" olarak seslendirilebilmektedir.
  - **İ Harfi**: Farklı dillerde veya şive ve lehçelerde, "**I** veya **İ**" olarak seslendirilebilmektedir.
- Klasik Arapçada gerçekte **"I"** ve **"Ü"** sesleri yoktur. Bunlar farklı ülkelerdeki söyleyişlerde sesli harflere bitişik durumdaki sessiz harflerin kalın ve ince olmasına bağlı olarak ortaya çıkar. Örneğin; **ال-خالق** sözcüğünün Arapçadaki doğru telaffuzu *Hálik* şeklindedir. Ancak Türkçede *Hálık* olarak yazılıp okunduğuna sıklıkla rastlanır. Yine de bu aksana dayalı ses değişimi Arapça açısından bir aykırılık teşkil etmez. Yani aslında Arapçada böyle bir ayrım bulunmadığı hâlde, kimi ülkelerdeki okuyuşlarda -kesin bir kural olamamakla birlikte- şu durumlarla karşılaşılabilir:
  - Kalın sessiz harflere bitişik sesli harfler kalın seslere kayar *(A, I, U)*. Bu durum daha çok ana dili Arapça olmayan ülkelerde geçerlidir.
  - İnce sessiz harflere bitişik sesli harfler ince seslere kayar *(E, İ, Ü)*. Bu durum daha çok ana dili Arapça olmayan ülkelerde geçerlidir.
- Arapçada A ve E için farklı harfler yoktur. Aslında bu sesler arasında fark da bulunmaz. Bu nedenle her iki ses **Ä** (**Æ**) harfi ile karşılanır. Kalın sessiz harflere bitişik sesli harfler **A'**ya kayarken, ince sessiz harflere bitişik sesli harfler **E'**ye doğru kayar. Ancak bu da kesin bir kural değildir. Örneğin: *Sälâ* sözcüğü Arapçanın bazı şive ve lehçelerinde *Salâ* olarak telaffuz edilirken Türkçede *Sela* olarak söylenir. Aslında her iki kelime de birbirinin aynıdır. Ancak bazı dillerde harfin ses değerini de değiştiren bir göstergedir. Türkçede ise yalnızca eş sesli kelimelerin farklılığını göstermeye yarayan ve aslında etkisiz olan bir işarettir.
- **Ä** harfi aslında A ve E arası bir ses (Kapalı E sesi: "**Ə**") olmasına ve Klasik Arapçadaki orijinal telaffuz bu şekilde yapılmasına karşın farklı şive ve lehçelerde aksana bağlı olarak **E** veya **A** seslerine dönüşebilir (**Ä**: **A**+**E**).
- Ayrıca bu seslerin uzun biçimleri de kullanılır: **Â**, **Î** ve **Û**.
- Her ne kadar Türkçeye geçen kelimelerde **I** ve **Ü** görünse de bu sesler, Türkçe içerisinde dönüşerek ortaya çıkmıştır. Aslında Arapçada bulunmazlar.
- Arapçada O ve Ö harfleri yer almaz. Örneğin *Ömer* ismi gerçekte *Umar* olarak yazılır ve telaffuz edilir.
- Harflerin seslendirilmesi hareke adı verilen işaretler ile yapılır. Fakat harekelerin kullanımı neredeyse sadece Kur'an ve Arapça öğretim kitaplarıyla sınırlıdır. Bunlar gazete ve kitaplarda genellikle kullanılmaz.
- Bütün bunlar dikkate alındığında Türkçedeki yazım koşulları göz önünde bulundurularak Arapça sesli harflerin Türkçeye çevirisinde aşağıdaki biçimler tercih edilir.

Latinize	*Sesler*	*Örnek*	*Türkçe*		*Uzun*	*Örnek-1*	*Örnek-2*
Ä	A, E	**Yämin**	*Yemin*		**Â**	**Kazâ**	**Hâlâ**
U	U, Ü	**Mulk**	*Mülk*		**Û**	**Mûzip**	**Sükûn**
İ	I, İ	**Sihhat**	*Sıhat*		**Î**	**Îlan**	**Dînî**

- **ث**: Peltek T sesidir (**Ť**). Arapçadaki T harfinin peltek biçimidir. Aslında peltek S sesi ile aynıdır. Her iki peltek ses de (**Ť** ve **Ŝ**) dilin dişlerin arasına değdirilmesiyle çıkarıldığı için aralarındaki farkı anlamak mümkün değildir ve hatta böyle bir fark yoktur. Örneğin: *Eŝer*...

- ذ: Peltek D sesidir (Ď). Arapçadaki D harfinin peltek biçimidir. Aslında Peltek Z sesi ile aynıdır. Her iki peltek ses de (D̃ ve Z̃) dilin dişlerin arasına değdirilmesiyle çıkarıldığı için aralarındaki farkı anlamak mümkün değildir ve hatta böyle bir fark yoktur. Örneğin: *Z̃eka*...
- ص: Vurgulu S sesidir (Ṡ). Bu harfin çeşitli dillerdeki adı *Tsad (Tsade)* olarak bilinir. Sert ve dolgun bir S sesi verir. Bu harf Türkçede mevcut değildir. Ancak Arapçadan Osmanlıcaya geçen kelimelerde yer alır. Örneğin: *Ṡahib, Ṡadaka, Ṡabır, Ṡabun, Huṡuṡ.*
- ض: Vurgulu D sesidir (Ḋ). Bu harfin adı *Dzad (Dzade)* olarak da telaffuz edilir. Sert ve dolgun bir Z ses verir. Bu harf Türkçede mevcut değildir. Ancak Arapçadan Osmanlıcaya geçen kelimelerde yer alır. Örneğin: *Ramaḋan, Kaḋı, Kaḋa, Ḋarb, Ḋarbe, Arḋ*...
- ح: Ha harfi, boğazın tam ortası sıkılarak gırtlaktan çıkarılır (Ḩ). Örneğin: *Maḩrem (Mahrem)*... Boğazdan gelen gırtlaksı, hafif boğumlu bir H sesidir. Türkçede karşılığı olmayan bu sese en uygun örneklerden birisi de *Ḩacı (Hacı)* sözcüğüdür. Türkçede çoğunlukla normal H harfine kayar ve o şekilde seslendirilir.
- خ: Hı sesi boğazın gırtlağa yakın bölümünden boğazı hırıldatmak suretiyle çıkarılan bir sestir (X). Türkçedeki *Xalı (Halı), Xala (Hala), Xoroz (Horoz)* sözcüklerinin bu harfle yazılması doğru ses değerlerine örnek teşkil eder. Normal H sesinden biraz daha sert ve hırıltılıdır. Standart H sesi hiçbir engele takılmadan çıkarken, bu ses boğazın üst kısmında titreşir. Örneğin: *Bakmak* sözcüğü Azericede, ayrıca İç ve Doğu Anadolu'da *Baḥmaḥ* şeklinde telaffuz edilir ancak kelimenin içindeki h harfleri gırtlaktan ve hırıltılı olarak çıkartılır. *Çaxmax (Çaḥmaḥ; Çakmak), Yanmax (Yanmaḥ; Yanmak)* gibi...
- Ṫ: Arapçadaki Dı/Tı (ط) harfinin karşılığıdır. Türkçede bulunmayan D ve T arası bir sestir. Örneğin: *Ṫarık, Ṫarikat*... Ancak Anadolu Türkçesinde normal T harfi ile bu fark ortadan kalkmıştır.
- Ż: Arapçadaki Zı (ظ) sesini karşılar. Türkçede bulunmayan Z ve S arası vızıltılı bir sestir. Örneğin: *Żan, Żalim, Żafer*... Ancak Anadolu Türkçesinde normal Z harfi ile bu fark ortadan kalkmıştır.
- *Ayın* (ع) gırtlaksı bir ses olup kesinlikle *sessiz* bir harftir. Türkçede bu ses yoktur. (Tükçede normal A sesi ile farkı ortadan kalkmıştır). Yeryüzündeki bazı dillerde Ayın'a benzer sesler Ă ile gösterilir. Türkçede ise Arapçadan gelen sözcüklerde çok nadiren kesme işareti ile kullanılır. Örneğin: *Măruf, Ăsker, Ărab*...
- Ayın (ع) harfinin çekimli (harekeli biçimleri) Ŭ ve Ĭ olarak gösterilir. Örneğin: *Ŭmum, Ĭtır*...
- *Gayın* (غ) hırıltılı bir G sesidir (Ģ). "Yumuşak-G" (Ğ) harfine benzer ama sert ve hırıltılıdır. Almanların gırtlaktan çıkan R harfinin taşıdığı ses değerine benzer (Ř). Uniform Türk Alfabesi'nde *Ƣ* harfi ile gösterilir. Batı Anadolu Türkçesinde Ğ sesine dönüşmüştür, ancak Türkiye'nin doğu bölgelerinde yaygındır. Örneğin: *Doģan (Doğan)*. Buradaki Ğ hırıltılı olarak söylenir. Bu nedenle Yumuşak Ğ harfinin aksine Arapçada kelime başında da yer alabilir. Mesela: *Ģayb (Gayb)*...
- Kaf-ı Nûni (ڭ) genizden çıkarılan N ve G karışımı bir sestir (Ň, Ñ). Üç noktalı Kef harfidir. Bazen de NG/NĞ olarak öngörülür. Pek çok ağızda N veya Ğ sesine dönüşmüştür. Örneğin: İç Anadolu'da, özellikle Sivas yöresinde *Saňa, Baňa, Deňiz* sözcükleri. Pek çok kaynakta Tengri veya Tengiz olarak yazılan sözcükler aslında *Teñri* ve *Teñiz* şeklinde okunur.
- Q: Anadolu Türkçesindeki gırtlağa yakın olarak çıkarılan kalın K harfini gösterir. Örneğin: *Qomşu (Komşu)*... Bazı Türki dillerde ise yine kalın K sesine yakın olarak gırtlaktan çıkarılan kalın bir G sesini karşılar. İç Anadolu ve Doğu Anadolu ağızlarında yaygın olarak kullanılır. Azeri Türkçesinin resmî harflerinden birisidir. Arapçadaki Kaf (ق) harfini karşılar. Örneğin: *Qadın (Kadın)* sözcüğünün okunuşu "Gadın" şeklindedir. Baştaki G sesi gırtlaktan ve kalın bir tonla söylenir. (Kimi lehçelerde ise ve bu sese oldukça yakın olan kalın gırtlaksı bir K sesi olarak okunur ve söylenir.)
- ق harfi aslında şive veya lehçeye dayalı aksana bağlı olarak birbirine dönüşebilen iki sesi birden içerir:
  - ٯ (Noktasız Kaf): Gırtlaktan çıkan kalın bir K sesidir.
  - ڨ (Üç noktalı Kaf): Gırtlaktan çıkan kalın bir G sesidir.
- Tunus ve Cezayir Arapçasında Türkçedeki gırtlaktan söylenen G harfine benzeyen bir sesi karşılamak için üç noktalı ڨ harfi kullanılır. Bu harf Q ile karşılanır.
- Mağrip (Tunus ve Cezayir) Arapçasında kalın K sesini göstermek için noktasız Kaf (ٯ) harfi kullanılır. Bu harf (Ķ, Ḳ) ile karşılanır.
- W: Açık bir V harfidir. Klasik V sesinden kesinlikle farklıdır. V harfinde dudaklar birbirine değerken, bu seste (W harfinde) tıpkı U sesinde olduğu gibi dudakların birbirine değmesi söz konusu değildir. Arapçadaki Vav (و) ve Batı dillerindeki w sesi başlıca örneklerdir. Örneğin: *Dawul (Davul), Hawlu (Havlu), Yawaş (Yavaş)*.
- Aynı kaynağa yakın olarak çıkarılan ح (Ḩ) ve ٯ (Ķ) harfleri Türkçede, kendilerine yakın olan diğer seslerden ayrımları en zor yapılan harfler arasındadır. Çünkü hem ses değeri hem de çıktıkları kaynak açısından bakıldığında normal biçimleri ile kalın biçimleri arasında bir yerde duran bu harfler sıklıkla iki yöne doğru kayarak kendilerine yakın seslerden farkları Türkçede ortadan kalkar.
  - **H-Ḩ-X** (Arapça: ه-ح-خ) sıralamasında ortadaki Ḩ harfi ya normal H'ya ya da kalın hırıltılı X'ya dönüşerek Türkçedeki ayırımı son derece zorlaşır.
  - **K-Ķ-Q** (Arapça: ك-ٯ-ق) sıralamasında ortadaki Ķ harfi ya normal K'ya ya da kalın bir G sesi olan Q'ya dönüşerek Türkçedeki ayırımı son derece zorlaşır.

Uzatılan Harflerin Çevrilmesi

- **Düzeltme İmi (ˆ)** Türkçede yalnızca sesli harflerin üzerine gelir. Harfin uzun okunmasını sağlar. Örneğin: *Hala (babanın kız kardeşi) ve Hâlâ (henüz, sürekli)*.

Duraklanan Harflerin Çevrilmesi

- **Vurgu İmi (ˊ)**: Sert ve vurgulu bir söyleyiş kazandırır. Vurgu imini tüm sessiz harflere uygulamak mümkündür. Mesela; *Ý, Ć, Ś, Ź, Ŕ, Ĺ, Ń, Ḱ, Ẃ, Ḿ, Ṕ* harfleri gibi... Türkçede vurgulu okuyuş ancak sessiz harflerde duraklayarak mümkündür. Böylece aslında vurgu iminin birinci işlevi olan vurgulama sağlanmış olur. Örneğin: *Hać (Hacc), Haḱ (Hakk)*... Böylece sessiz harflerde bir duraksama yaptırır. Örneğin: *Aý Han* ve *Ayhan* sözcüklerinin okunuşlarındaki farklılıkta olduğu gibi. Ayrıca *Eḱmek* ve *Ekmek* sözcüklerinin okunuşlarındaki farklılıklar yine örnek olarak verilebilir. Anadolu Türkçesinde kesme işareti biçiminde yabancı dillerden -özellikle Arapçadan- gelen bazı kelimelerin aksanlı (duraklayarak) okunmasını sağlar. Burada asıl yapılan şey üzerine geldiği sessiz harfte bir duraklama sağlayıp diğer heceye sesli harf ile başlamaktır. Örneğin: *Kıt́a, Kuŕa, Meĺun...* Türk alfabesinde bu kelimeleri bu biçimde yazabilmek için aksan işareti yerine, -belki de birbirlerine çok benzedikleri için- kesme işareti (') kullanılmıştır. Fakat Türkçede heceyi sessiz harfle bitirip sesli harfle başlamak Anadolu Türkçesinin yapısına uygun olmadığı için zaten söyleyişte de bu biçimler genelde tercih edilmez ve heceler kesintisiz düz okunur.

İnceltilen Harflerin Gösterilmesi

- **Aksan İmi (`)**: Sola yatık olarak kullanılır. Sözcüğün aksanlı olarak seslendirilmesine imkân tanır. Türkçede aksanlı okuyuş ancak bazı harflerin inceltilmesiyle mümkündür. Türkçede fonetik gösterge olarak sessiz harflerde kullanılabilir. K, G, L gibi harflerin inceltilmesini sağlar. Örneğin: *Rüzġar, Derġah, Tezġah, Yadiġar, Ġah, Laỉ, Haỉ, Roỉ, Goỉ.* Ancak bazı dillerde harfin ses değerini de değiştiren bir göstergedir. Türkçede ise yalnızca kelimelerdeki ses değerini göstermeye yarayan ve aslında etkisiz olan bir işarettir.

Yarı-Sesli Harfler

Araçada *Ayn* harfi Yarı-Sesli (harekesiz biçimi ise kesinlikle sessiz) bir harftir. Bu harfin Türkçeye çevirisi daima bir problem olmuştur. Çünkü Arapçayı veya Arapça seslerin çıkış yerlerini yeterince bilmeyen bir kişinin bu sesi normal A harfi zannetmesi veya karıştırması kaçınılmazdır. Bu harfin çekimli biçimleri Türkçede kısaltma imi ile gösterilir.

- **Kısaltma İmi (˘)**: Harflerin kısa bir söyleyiş kazandırılarak telaffuzlarını sağlar. Sesli harflerde bu kısalık ancak gırtlaksı sesler çıkarmakla mümkündür. Bu nedenle sesli harflerde gırtlaksı sesleri temsil eden bir işaret hâline gelmiştir. Çok hızlı ve kısa olarak söylenen *Ă-aa, Ĭ-ıh, Hă!, Hĕ!, Hĭ!, Ăh...* gibi ünlemler bu kısalığı anlamak için örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca bu sesli harfler Arapçadaki gırtlaktan çıkarılan Ayın **(ع)** harfinin türevleri (çekimli / harekeli biçimleri) olduğu için gırtlaksı harfleri göstermek için de kullanılır. Örneğin: *Ĭlm (İlim)...*
- **Ă**: Romancada ve Çuvaşçada ayrıca İtelmencede ve Hantıcada yer alır. (Bu dillerde I-A arası bir sestir.)
- **Ĕ**: Çuvaşçada bulunur. Romanya alfabesinde 1904'te kaldırılmıştır. (Bu dillerde İ-E arası bir sestir.)
- **Ĭ**: Çuvaşçanın resmî olmayan Latin alfabesinde Rusçadan geçen kelimelerde kullanılır. Pinyin alfabesinde de yer alır.
- **Ŭ**: Belarus ve Esperanto alfabesinde bulunur. W'ye benzeyen kısa, gırtlaksı ve yarı-sesli bir U harfidir.

Türkçede kısaltma imi özellikle el yazısında inceltme imi ile karışma ihtimali nedeniyle sesli harflerde tercih edilmemiştir.

Arapçayı Arap alfabesi dışında Latin alfabesi ile çevriyazımı için farklı yaklaşımlar ve yöntemler vardır.

Karşılaştırma tablosu

Harfler	Unicode	Ad	SATÇS	UNGEGN	ABD-KK	DIN	ISO	ISO/R	Qalam	İAO	SM	Buckwalter	UFA	BAÇK	ArabTeX	SSA	Harfaba Sistemi
ء	0621	hamza	E	ʼ, —	—, ʼ	ʾ	ˈ, ˌ	—, ʼ	'	ʾ	'	'	/ʔ/	e	'	2	·
ا	0627	ʼalif	A			ā	ʾ	ā	aa	a, i, u; ā	aa	A	/a(ː)/	aa veya A	a	a	a
ب	0628	bāʼ	B	b		b			b	b	b	b	/b/	b	b	b	b
ت	062A	tāʼ	T	t		t			t	t	t	t	/t/	t	t	t	t
ث	062B	ṯāʼ	C	th		ṯ			th	ṯ	ç	v	/θ/	c	_t	th	ŧ
ج	062C	ǧīm, jīm, gīm	J	j		ǧ			j	ŷ	j	j	/d͡ʒ/ / /g/	j	^g	j/g	c/g
ح	062D	ḥāʼ	H	ḩ	ḥ	ḥ			H	ḥ	ḥ	H	/ħ/	H	.h	7	x
خ	062E	ḫāʼ	O	kh		ḫ	ẖ/ḫ		kh	j	x	x	/x/	K	_h	7'/kh/5	ċ
د	062F	dāl	D	d		d			d	d	d	d	/d/	d	d	d	d
ذ	0630	ḏāl	Z	dh		ḏ			dh	ḏ	đ	*	/ð/	z'	_d	th/z	đ
ر	0631	rāʼ	R	r		r			r	r	r	r	/r/	r	r	r	r
ز	0632	zāy	;	z		z			z	z	z	z	/z/	z	z	z	z
س	0633	sīn	S	s		s			s	s	s	s	/s/	s	s	s	s
ش	0634	šīn	:	sh		š			sh	š	š	$	/ʃ/	x	^s	sh/ch	ş
ص	0635	ṣād	X	ş	ṣ	ṣ			S	ṣ	ṣ	S	/sˤ/	S	.s	s/S/9	ƨ
ض	0636	ḍād	V	ḑ	ḍ	ḍ			D	ḍ	ḍ	D	/dˤ/	D	.d	d/D/9'	ǫ
ط	0637	ṭāʼ	U	ţ	ṭ	ṭ			T	ṭ	ṭ	T	/tˤ/	T	.t	T/t/6	ɵ
ظ	0638	ẓāʼ	Y	z̧	ẓ	ẓ			Z	ẓ	ḏ̣	Z	/ðˤ/	Z	.z	Z/z/6'	ƶ
ع	0639	ʻayn	'	ʻ		ʿ			'	ʿ	ř	E	/ʕ/	E	'	3	º
غ	063A	ġayn	G	gh		ġ		ḡ	gh	g	ğ	g	/ɣ/	g	.g	gh/3'	ğ
ف	0641	fāʼ	F	f		f			f	f	f	f	/f/	f	f	f	f
ق	0642	qāf	Q	q		q			q	q	q	q	/q/	q	q	q/2/k	q
ك	0643	kāf	K	k		k			k	k	k	k	/k/	k	k	k	k
ل	0644	lām	L	l		l			l	l	l	l	/l/	l	l	l	l
م	0645	mīm	M	m		m			m	m	m	m	/m/	m	m	m	m
ن	0646	nūn	N	n		n			n	n	n	n	/n/	n	n	n	n
ه	0647	hāʼ	~	h		h			h	h	h	h	/h/	h	h	h	h
و	0648	wāw	W	w		w			w	w; ū	w; o	w	/w/, /uː/	w veya uu	w	w	u(/w)
ي	064A	yāʼ	I	y		y			y	y; ī	y; e	y	/j/, /iː/	y veya ii	y	y/i	i(/y)
آ	0622	ʼalif madda	AEA	ā	ā, ʼā	ʾā	ʾâ	ā, ʾā		ā	'aa	|	/ʔaː/	eaa	'A	a/aa	ã
ة	0629	tāʼ marbūṭa	@	h, t		h, t	ẗ	^{h}, ^{t}	h, t	t; —	ŧ	p	/a/, /at/	t'	T	a/ah	ë
ى	0649	ʼalif maqṣūra	/	y		ā	ỳ		ae	à	à	Y	/aː/	aaa	_A	a/aa	ą/į
لا	FEFB	lām ʼalif	LA	lā		lā	laʾ	lā	la	lʾ; lā	laa		/lː/	laa	lA	la	la
ال		ʼalif lām	AL	al-		al-	ʾˈal	al-	al	al-	al-; ál-		var.	Al-	al-	l-/çift ünsüz	al

Kaynakça

- ALA-LC Romanization Tables: Transliteration Schemes for Non-Roman Scripts (http://lcweb.loc.gov/catdir/cpso/roman.html)4 Haziran 2004 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20040604071405/http://lcweb.loc.gov/catdir/cpso/roman.html).. Randal K. Berry (ed.). Library of Congress, 1997.
- Anleitung zur Transkription des Arabischen (https://web.archive.org/web/20050215014454/http://www.orientasia.uni-bonn.de/downloads/arab_trans.pdf). Fachschaft Asiatisch-Orientalische Kulturwissenschaften, Universität Bonn, No date.
- Bauer, Thomas. Arabic Writing, Peter T. Daniels & William Bright (eds). The World's Writing Systems. New York/Oxford, 1996.
- The Encyclopedia of Islam. New Edition. Leiden, 1960-.
- ISO 233:1984. Documentation — Transliteration of Arabic characters into Latin characters. International Organization for Standardization, 1984-12-15.

- ISO Rules for Transliteration (http://199.75.20.92/useful/pdf-files/transliteration.pdf) «Manual for the Preparation of Records in Deve lopment-Information Systems» by Gisele Morin-Labatut & Maureen Sly. Information Sciences Division, International Development Research Centre, 1982.
- Lagally, Klaus. ArabTeX — a System for Typesetting Arabic (http://129.69.218.213/arabtex/doc/arabdoc.pdf) 11 Eylül 2014 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20140911030846/http://129.69.218.213/arabtex/doc/arabdoc.pdf).. User Manual Version 3.09. Institut für Informatik. Universität Stuttgart, 1999.
- Romanization System for Arabic (https://web.archive.org/web/20060104235253/http://www.pcgn.org.uk/Arabic.pdf). BGN/PCGN 1956 System.
- United Nations Romanization Systems for Geographical Names (http://www.eki.ee/wgrs) 3 Ocak 2014 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20140103090055/http://www.eki.ee/wgrs/).. Report on Their Current Status. Compiled by the UNGEGN Working Group on Romanization Systems. Version 2.2. January 2003.

G · T · D (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%9Eablon:Romanizasyon&action=edit)	Romanizasyon
Yayıncılara göre	ALA–LC · BGN/PCGN · ICAO · GOST · ISO · Yale
Dile ya da yazı sistemine göre	Arapça · Bengalce · Burmaca · Çince (Tayvan · Singapur) · Doğu Kanada İnuitçesi · Ermenice · Farsça · Gürcüce · İbranice · Japonca · Khmerce · Kiril (Beyaz Rusça · Bulgarca · Kırgızca · Makedonca · Rusça · Sırpça · Ukraynaca) · Korece · Laoca · Malayalamca · Maldivce · Tayca · Teluguca · Urduca · Uygurca · Vietnamca · Yunanca

G · T · D (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%9Eablon:Arap%C3%A7a&action=edit)	**Arap dili • العربية**
Genel bakış	Arapça • Arap alfabesi • Alfabe tarihi • Başka alfabeyle yazım • Ebced rakamları • Arapçanın diğer dillere etkisi
Alfabe	Arap rakamları • Doğu Arap rakamları • Arapça vurgular • Hamza • Tâ-i merbûta
Harfler	ʾAlif • Bāʾ • Tāʾ • Ṯāʾ • Ǧīm • Ḥāʾ • Ḫāʾ • Dāl • Ḏāl • Rāʾ • Zayn • Sīn • Šīn • Ṣād • Ḍād • Ṭāʾ • Ẓāʾ • ʿAyn • Ġain • Fāʾ • Qāf • Kāf • Lām • Mīm • Nūn • Wāw • Hāʾ • Yāʾ
Devirler	Eski Kuzey Arapçası • Kökleşik • Çağdaş
Başlıca lehçeler	Çağdaş ölçünlü Arapça (resmî) • Mağrip • Mısır • Sudan • Levanten • Arabistan • Irak • Yahudi-Arap
Bilimsel	Edebiyat • İsimler
Hat sanatı ve el yazıları	Nesih • Kûfî • Sülüs • Rika • Divanî • Muhakkak • Mağribî • Hicazi • Meşk •Talik hattı • Nestâlik • Cavi • Pegon
Dilbilim	Ses bilimi • Şemsî harfler • Kamerî harfler • ʾIʿrab (çekim eki) • Dil bilgisi • Üç harfli kök • (*Umm Qirāʾa*) • UFA • Kur'an Arapçasının yapısı

العربية